Ч. 40. Львів, субота дня 22. (9.) лютня 1913. Річник XVII.

ПЕРЕДПЛАТА на „РУСЛАНА“ виносить: в Австриї:
на цілий рік . . . . 24 К
на пів року . . . . . 12 К
на чверть року . . . . 6 К
на місяць . . . . . 2 К
За границею:
на цілий рік: зі щоденною висилкою 7 долярів або 14 рублів; з висилкою двічи в тижни 6 долярів або 12 рублів; з висилкою що суботи 5 долярів або 10 руб. Поодиноке число по 10 сотиків.
Телефон Редакциї ч. 1484.
Конто почт. щадниці ч. 98.704.

РУСЛАН

християньско-суспільний дневник.

„Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска“. — З Руслановиx псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5 год. по полудни. — Редакция, адміністрация і експедиция „Руслана“ при ул. Хмельовского ч. 15, II поверх. Експедиция місцева в Аґенциї Соколовского ул. Ягайлоньска ч. 3.

Рукописи звертає ся лише на попередну засторогу.

Рекламациї лише неопечатані є вільні від порта. — Оповістки звичайні приймають ся по цїні 20 с. від стрічки, а в „Надісланім“ 40 сот. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки

Куди се доведе?

„Піп в дзвін — а чорт в клепало“, — каже народна пословиця, та таке діє ся і на Лемківщині. Духовні власти поручають тамошному духовеньству, щоби всіми силами виступило против схизматицкої аґітациї а передовсім против часописий, що тягнуть до російского православя, а тут якби на сьміх „католицкі“ сьвященики, замість виступити явно і поіменно против тих часописий, спомагають їх ще своїми дописями. А вже переходить всї границї легковаженя приказів духовних властий, коли католицкий сьвященик має на стільки відваги, що дає свої еляборати до календара, як додатка до такої схизматицкої часописи і підписує ся повним іменем.

Маємо тут на думці календар часописи „Лемка“ на рік 1913. Ся часопись є видавана головно для Лемків, але анї одно її число доси не вийшло, щоби не було в нїй виступів против наших владик, та против католицкої віри.

Всюди, де тільки може, пропаґує ся ґазетка російске православє — а в ч. 6. з дня 14. лютня 1913 в фейлетонї під заголовком: „Историческая борба за нашу вѣру и церковъ“ бунтує нарід против українського католицкого духовеньства і завзиває єго до „отпору“, причім подає на приміри село Граб, Чорне і др., про які так пише: „Гнеска на митрополичѣмъ престолѣ посадили польского ґрафа и дали му до помочи украиньскыхъ бискупôвъ... нашъ народъ повиненъ знати, же тоты новы украиньскы попикы, вмѣсто слова Божого, маютъ на цѣли вливати въ нього ненависть до всего што русске и въ той ненависти виховати його сыновъ и дочерей и же съ помощою нашой церкви хотять насъ обернути въ Поляковъ и Украинцевъ. Мы повинни дати имъ отпоръ... Зрозуміли тото нашы братья в Грабі, Черномъ и другихъ селахъ и отповѣли переходомъ, а властиво поверненіємъ въ нашу прадѣдовску православну віру... намъ треба вшыткыма силами боронити нашой вѣри и церкви“.

Се лиш слабий і малий зразок тої аґітациї за православєм в тій ґазетцї, не згадуючи про инші річи, про які вже не раз писано в часописях, та про диявольску ненависть, яку ширить ся ґазетка між народом до всего, що католицке і українське. А за те, що хтось ревно читає і передплачує сю часопись, нагороджує єго редакция „Лемка“ своїм календаром, в котрім виднїють писаня католицких сьвящеників з їх повними підписами, як приміром „*сьвящ. Θоф. Θ. Качмарикъ*“, котрий аж пінить ся при слові „Українець“ „мазепинець“. Та за се в тім самім календарі удостоїв ся о. К. відбитки і прославленя яко борителя за Лемківщину і Лемків, за котрих писав аж в американьских ґазетах. — А тепер, коли наш селянин побачить, що і єґомосць належать до тої спілки редакциї „Лемка“, бо аж їх намалювали в календари „Лемка“, самі там дещо написали і підписали ся, то видно, що тота ґазета добра і правду говорить, коли за неї роздають календар аж з портретом єґомосця. Се так виглядає, як би католицкий сьвященик помістив щось в календарі Трильовского в „Запорожцї“ і підписав ся повним іменем. Та вже того за богато, щоби аж католицкі сьвященики спомагали редакцию „Лемка“. Не дивно проте, що в новосандецкім, грибівскім та горлицкім повітї так страшно розпаношила ся московско-схизматицка аґітация. Ну і щож ви на се москвофільскі отцї духовні? Чи останете глухі на всї прикази своїх католицких, духовних властий, чи ще не бачите грізного лиха для католицкої рускої Церкви, чи дальше будете ширити ґазетку „Лемко“ і нею деморалїзувати нарід? — Можуть собі всїлякі Д. Вислоцкі дуріти — але чейже у вас є ще крихітка католицкої совісти, щоби вже раз опамятали ся.

Просимо духовні власти, щоби рішучо і поіменно вичислили в своїх письмах часописи, які явно і отверто виступають против католицкої Церкви та духовеньства і наказали духовеньству, під строгою відвічальностию відчитати се в церквах народови і поучити та перестерігати перед ними нарід. Передовсім належить звернути увагу на ті часописи які найбільше ширять таку гниль релїґійну між народом, а до них належить в першій мірі „Лемко“ „Народный Голосъ“. Правда, духовні власти заняли ся Лемківщиною, але видно лагідне поступованє не зворушує упертих слуг Божих. Тому належить виступити енерґічно і зажадати від непокірних рішучого сповненя обовязків католицкого сьвященства і то під загрозою суспензиї.

Мусимо вже раз з тою схизматицкою аґітациєю зробити порядок, та віддїлити пшеницю від куколю. Мусить бути якась карність між католицким руским духовеньством, котре буде сповняти прикази своєї духовної власти.

Католик.

І у нас се перечитати придасть ся!

В місячнику „Columbiad“, урядовім орґанї „Лицарів Колюмба“ є статя п. з. „Catholic Education“ с. є католицке вихованє, пера Венедикта Ельдера з Mc. Alster, Окля. *)

В сїй статї веде ся річ про відносини американьскі, але що і у нас від часу до часу появляють ся голоси за усуненєм научаня релїґії по школах, а навіть маємо лицарів, що виступають отверто проти Церкви і віри, тож думаю, що пізнанє змісту сеї статї придати ся може.

„Католицке вихованє“ є конечне як для держави, так і для кождого поодинокого чоловіка.

Жадна державна управа не може устояти ся по усуненю католицкого вихованя. Моральність є змістом ряду; релїґія є змістом моральности; католицке вихованє є змістом релїґії. Твердженє, наче би нарід міг єствувати без релїґії, противить ся розсудкови і історії. Викинь релїґію з карт історії, а лишать ся війни і насильства. Відлучім релїґію від права, а замінимо право на угнїт. Вирви релїґію суспільности, а спокійне співжитє покине звязи родинні, обичаї, порядок і правовий стан устане, свобода буде знищена, а цивілїзация упаде під напором пристрастного і нїчим не повздержуваного варварства.

Плютарх сказав: „можна так само построїти місто в воздусї, як суспільність удержати без помочи релїґії.“

Великий Laplace, перед котрого ґенїєм клонять ся народи, так сказав при кінци свого житя: „Досить довго жив я, щоби пересьвідчити ся, що жаден нарід не може удержати чести і щастя без плеканя релїґійних чувств.“

Едмунд Бурке, о котрім сказано, що жаден чоловік тілько ідей не ввів в житє в цїли розвязаня державних справ, висказав гадку, що релїґія є підставою суспільности, „жерелом всїлякого добра і вигоди, з котрої сила видістає власть, устави міць, а обі санкцию.“

Данило Webster каже: „Релїґія є узлом, що лучить чоловіка з сотворителем. Коли сей узол ослабить ся, або перерве ся, чоловік пливе, як безвартний атом в просторах, без сили притягаючої, зі звихненим призначенєм, з темною будучиною, за котрою слїдує опущенє і смерть. Коли мешканцї сего краю не лишать ся релїґійними, не знаю, що з ними стане ся як з народом.

*) Подаю се з зошиту на грудень 1912. „Rodzina i Szkoła“.

І. Н. Потапенко.

Маленька гра.

(Дальше).

Але все те не цікаве. Коли я учула оклик мого мужа, я по дрожаню голосу пізнала, що вже начало ся єго пробудженє. І тільки завдяки сему я дозволила вам, завернути до берега. Але ось тепер найважнїйше. Ви пішли до своєї комнати, я до спальнї — і там заперла ся. Я чула, як муж широкими кроками ходив по кабінетї. В тих кроках я розріжняла всї нїжні відтїни єго душевого стану. Він бісив ся, негодував, він був заздрісний — і се доводило мене до нечуваного одушевленя. Я ждала лише розмови з мужом. Я також не спала цїлу ніч, але, розуміє ся, з цїлком иншими вражінями, чим мій муж. Чи знаєте ви, що відчуває жінка, коли бачить, що мужчина, якого она любить, заздрісний о неї? Ви здивуєте ся, коли я скажу, що она відчуває в тім часї найвисше щастє, яке тільки може дати любов. Коли бачиш, як люблений чоловік мучить ся заздростию, відчуваєш свою повну побіду над ним, видиш, що він цїлий проникнений тобою, що твій образ наповняє єго душу, побідив єго і володїє ним. Се почутє повного володїня живим, розумним а притім любленим єством! Ви думаєте, що Дездемона тільки терпіла від безумної заздрости Отелля?... Помиляєте ся, она на рівнї розкошувала і терпіла а чим більше безумні були напади заздрости Отелля, тим більшою була її розкіш.

— По вашому виходить, що она дійшла до висшого блаженьства в ту хвилю, коли Отелльо дусив її подушкою?

— Дуже можливе. Одним словом, ви тепер розумієте, в якім станї провела я цїлу ту ніч. І чи могла я спати, коли в сусїдній комнатї — я все те відчувала, — мій муж носив в серци мене; прецїнь він негодував задля одного тільки здогаду, що я могла бути інтимною з вами, а не з ним тільки одним... Я ждала, колиж він вкінци застукає до мене? І признаю ся вітверто, я ждала сего не тому, щоби отворити єму, а власне тому, щоби не отворити. Се жорстоко а навіть злобно, скажети ви? Признаю ся, але ви не забувайте, що у мене був плян, що я ждала від цїлої тої події великих наслїдків, що я затратила на виповненє мого пляну стільки енерґії і штуки, а можливо, не раз покривала душею. Я повинна була довести заздрість мого мужа до високої точки напруженя і вже з тої точки вести свою лінїю. Так, се було не гарно, що я дїлала не просто з серця, але з системою, але прецїнь мій муж носив ся також всюди і у всїм зі своєю системою... Однак мій муж анї разу не застукав до мене. Він все ходив, ходив в зад і вперед. Я чула, як до него приходила ключниця і доносила, що ви відїздите. Я могла вийти і просити вас, щоби лишили ся, могла виправдати ся перед вами, і ви, певно, згодили би ся. Але я не рушила ся. Чи повірите, що я і на той епізод, на ваш виїзд, поглянула, як на поміч, післану менї з неба. Я роздумовала: так, се поганий скандал, але єго відїзд в якийсь спосіб наведе мужа на підозріня. Він скаже: „а, він виїхав ночию, тайком, найнятою підводою, бо бояв ся навіть попросити у мене коний. Се не даром! Значить ся, між ними було дїйсно щось там, а через те єму совісно глядїти менї просто в очи.“ Я думала, що се підїлле оливи до огню та вже числила наперед, що опісля ужаю всїх сил, щоби ви примирили ся з нами. Щож робити? Прецїнь рішала ся цїла моя будучина. Одно з двох: або я лишу ся по давному осудженою на погибіль, або дібю ся свого ідеалу. Здає ся, що я не помилила ся, тому, бо коли мій муж вернув до кабінету, почав ходити ще енерґічнїйше,... Я чула, як від часу до часу він кидав ся на канапу, стогнав, зітхав; менї було жаль єго, однак я все таки не рушила пальцем, щоби зробити який небудь новий крок.

Она на хвилю замовкла, щоби віддихнути, або й може, щоби дати нагоду Прасову що небудь сказати. Але він не сказав анї слова, тільки уважно слухав сего психольоґічного оповіданя. Она продовжала:

— Настав ранок. Годинник продзвонив шесту, опісля сему годину. Я прислухувала ся. Прецїнь ви знаєте, що в тім часї мій муж все виїздить на свої „заводи“. Я ждала: чи поїде він? Він вийшов на ґанок і серце у мене почало бити тревожно. Чи справдї він поїде? Чи справдї? Тодї пропало всьо. Він розірве ся, почуванє, викликане подїями, перегорить в нїм, а коли верне, він, певне, по давному пічне говорити про „заводи“ з рибами... Ах, ви не можете уявити собі, до якої степени я в сї хвилї почувала себе безпомічною! Прецїнь у мене не було нїяких способів, щоби перешкодити єму, задержати єго... Але ось я чую кроки, він знов в кабінетї, він кидає ся на канапу і сидить мовчки і неподвижно. Я говорю собі: „Ну, значить ся, я побідила!“ Я встала і одїла ся без поспіху, цїлком так, як се роблю кождого дня. Опісля я вийшла на ґанок, але не через кабінет, а другим виходом і видала деякі розпорядки. Муж чув мою розмову зі службою і міг пересьвідчити ся, що я спокійна, як завсїгди. Він почав ходити по подвірю. Часом переходив він коло їдальнї і заглядав у вікно, бо хотїв, очивидно, знати, чи я є вже там. Я бачила все те здалека. Ось я війшла до їдальнї, і зі звичайним виглядом сїла при столї та почала наливати чай. Володко ще спав і се було добре, бо я рішила ся за всяку цїну довести до вияснення. Прийшов також муж. Він був блїдий і глядїв умученим зором. Коли я дивила ся на него, менї хотїло ся плакати. Але мій плян... Чи могла я єго кинути перед самим кінцем? Я подала єму склянку. Він взяв її мовчки і випив, притім якось розсїяно глядїв на дно склянки. Була хвиля, коли я бояла ся, щоби в єго души не усмирила ся буря і щоби він, випивши чай, не виїхав за дїлами. Тодї я ще додала оливи до огню. Я спитала дуже невинним тоном:

Найповажнїйшим з сих, що нас перестерігали, щоби держати ся релїґійних впливів, є Юрій Вашінґтон. Єго погляд викликує найсильнїйше вражінє не для того, що прибраний є в слова повні поваги, як радше для того, що Вашінґтон мав виємковий досьвід і любов вітчини.

Підчас війни і мира, посеред народного банкротства і невдоволеня він був провідним духом, він мистецкою рукою вирізав і положив основи під найбільший памятник державної мудрости, який коли небудь єствував на сьвітї.

Послухаймо, що каже Вашінґтон: Розум і досьвід доказують нам сподївати ся, що народна мораль може єствувати по усуненю засад релїґії.

Утрата релїґії є почином розкладу народів. Релїґія в сьвітї моральнім є тим, чим сила притяганя в природнім сьвітї; она держить людий разом і каже їм обертати ся коло спільної оси; без неї люди не маючи спільної засади, розпали би ся як зерна піску.

Релїґія є відповідию на сей крик розуму, якого замовчати не можна, она відповідає на порив душі чоловіка, яких жадна сотворена річ заспокоїти не може. Она є бальзамом для людских сердець, якором людскої душі. Відбери її, а чоловік жиє без цїли, як корабель без керми, розбитий серед ночи плине через океан житя під темною і чорною хмарою, гнаний незнаним призначенєм, обертає ся все в темнотї і розпуцї. Дїйсно, жаден нарід не може мати надії єствованя, коли опирає ся на горожанах, які так без цїли стремлять.

Американцї не тямили пересторог великого патриота, не уважали на досьвід других народів, спротивили ся здоровому розсудкови, викинули релїґію з прилюдних шкіл і ввели систему вихованя, котра не учить о Бозї (вільна школа). — Від введеня тої зміни перейшли заледво два поколїня, а які вже вислїди? Більше як сорок процент населеня не ходить до церкви, двайцять процент не ісповідує жадної релїґії, сьвященики спроневіряють ся свому званю, а ріжні протестантскі секти голосять, що тисячі їх зборів зістає без духовної опіки. Розповсюдженє безрелїґійности враз з социялїзмом, анархією і зіпсутєм так скріпили ся, що загрожують народній цїлости.

Проступки також збільшають ся.

Річне удержанє проступників в їх краю має виносити два рази тілько, кілько народні довги, убийства збільшили ся в протягу двайцяти лїт о чотириста пятьдесять процент; більше у них є проступків нїж в кождім иншім цивілїзованім краю з виїмкою Росиї. Самоубийства рівнож збільшили ся. Що року 10.000 осіб в нашім краю побільшає число сповнених самоубийств. В великих американьских містах є клюби самоубийцїв, а се навіть не викликує здивованя, коли читаємо, що тамошні хлопцї і дївчата, які мають ледви кільканайцять лїт, а навіть пониже десяти лїт в нападї шалу відбирають собі житє. Треба се знати, що з поміж всїх инших річий, страшне стремленє молодежи до самоубийств виказує моральний, суспільний і народний розклад, коли так сильна розпука вкорінює ся вже в серця дїтий, сила народу скоро упадає. Коли читаємо в творах Лївія о зіпсутю Риму, дивуємо ся, длячого Бог знищив Содому, а не діткнув Вічного міста, але коли малі дїти в наших часах відбирають собі житє, тодї зачинаємо се розуміти.

(Дальше буде).

— А щож Николай Серґеєвич? Чи він ще спить?

Муж якось загадочно замкнув уста і опісля сказав, підчеркуючи слова:

— Николай Серґеєвич? Він нагло виїхав о другій годинї в ночи...

— Куди? запитала я здивована.

— За своїми дїлами. Він виїхав, не розпращавши ся!

— Ай, ай, ай! Як тобі не соромно? Се ти винен... Ти рішив ся поступати з ним так неввічливо!? Ти не можеж уявити собі, як се мене болить і як менї досадно! — сказала я.

Сего було досить, щоби він закипів.

Він скочив зі свого місця і, цїлий дрожачи, заговорив страшним голосом, якого я ще нїколи не чула:

— А, ви болїєте над єго виїздом! Се приводить вас до розпуки! Вам тяжко і знимає вас досада! Вам без него буде скучно? Певно! Гарний мужчина, інтерес новости, сьвіжість, поетичне плаванє на лодцї, наруга над мужом, який скучний, простий, надокучив.

(Конець буде).

Просимо домагати ся „Руслана“ по всїх реставрациях, каварнях, торговлях і приєднувати нам нових передплатників в кругах своїх знакомих.

Війна на Балканї.

Протягом вчерашного дня не було нїякої зміни на всїх 3 точках: в балканьскій війнї, румуньско-болгарскім спорі і австро-росийских відносинах. Як звісно, Ґрей заявив турецкому відпоручникови Тевфікови паші, який просив о посередництво, що великодержави лише на основі дотеперішної збірної ноти до Туреччини можуть підняти ся посередництва. Не відомо, що відповіла на се Туреччина. На всякий случай звісно вже й тепер, що Болгария ставляти буде більші домаганя, чим доси. Передовсїм поставить домаганє до поширеня областий, а іменно поза лїнїю Мідия — Родосто, щоби сотворити більшу підставу до торгів і вдоволить ся імовірно посїлостями в лїнїї Мідия-Дедеаґач, т. є зрече ся областий над морем Мармара. Болгария в ставленю домагань руководить ся тим зглядом, щоби як найменше Болгарів мешкало під турецким пановапєм, що усуне причини до будучих непорозумінь. В румуньско болгарскім спорі безпосередних зносин не зірвано, в кождім случаю вмішанє великодержав вплинуло на загорілість обох сторін. Над справою Альбанії не радив вчера збір амбасадорів, тож і звіту нїякого не видано.

Велике вражінє зробила вість, що в половинї марця має наступити зїзд трох мінїстрів заграничних справ: ґр. Берхтольда, Яґова і Сазонова. Мінїстер загран. справ в Петербурзї потвердив, що стріча буде мати велике значінє, бо будуть на нїй розвязані дуже важні справи. Однак росийска печать стверджує, що не може бути бесїди про мирову полагоду австро-росийского непорозуміня. „Свѣтъ“ пише, що замість гуку корків шампана на тім зїздї, придав би ся гук росийских гармат над австрийскою границею.

Посередники при роботї.

В берлїньских кругах уважають положенє від двох днїв незміненим. Великодержави приготовляють формулу посередництва, а коли се не удасть ся, то мусить прийти мировий суд, на який мусить і Румунїя і Болгария згодити ся. Петерб. телеґрафічна аґенция доносить: З міродатного жерела довідуємо ся, що Румунїя і Болгария згодили ся на посередництво великодержав. В Софії ждуть нинї на румуньску ноту. Румуньского посла Ґіка покликано до Букарешту для предложеня звіту. В кождім случаю перед тим наступить збірний крок великодержав.

„Times“ пише, що румуньско-болгарский спір буде імовірно переказаний Італії і Росиї під еґідою Анґлії.

В Софії викликала велике обуренє вість про великі протиболгарскі збори в Букарештї, на яких виголошено підбурюючі бесїди.

„Voss. Ztg.“ доносить з Софії, що Румунїя поспішно громадить артилерию і кавалерию напроти Силїстриї.

Півурядова „Полїтика“, обговорюючи статю півурядового болгарского дневника „Миръ“ про приготовленя, твердить, що коли Болгария дїйсно привязує вагу до дальшої приязни з Румунїєю, то незрозуміла є ся проволока, сї виговірки і полєміки. Силїстрия в руках Болгарів є тернєм для Румунії, а Силїстрия в руках Румунії не є грізною для Болгариї.

З поля бою.

Турецке урядове донесенє каже: Вчера по полудни слабо острілювано Адриянопіль. Положенє на лїнїї Чаталджі і Ґалїполї не змінене.

Справа мира.

До Берлїна телеґрафують з Царгорода, що Туреччина є готова поставити тепер богато кориснїйші условини балканьским союзникам, а евентуально відступити Адриянопіль і еґейскі острови з виїмкою островів, що лежать саме напроти Малої Азиї, однак буде домагати ся свобідної руки що до турецкого цла і грошевої підпомоги великодержав, а також принятя балканьскими державами частини турецкого державного довгу. В сїй справі, то є справі усталення, яку часть довгу мали би сплатити балканьскі держави, виїхав Джавід бей з відпоручниками „Dette publique“ до Льондону, щоби взяти участь в нарадах амбасадорів.

Балканьскі відгуки.

Населенє острова Калїмнос проголосило злуку з Грециєю. В Калькутї невдоволенє ізза балканьскої війни росте серед магометаньского населеня в непомірний спосіб.

Перед мобілїзациєю в Росиї?

„Nowa Reforma“ подає вість з Варшави, що в сих днях у предсїдника міста Міллера відбула ся нарада офіцирів з управителем військового департаменту. Конференция мала на цїли познакомити офіцирів з бюровим материялом в обсязї маніпуляцийних зарядженьь в часї мобілїзациї. Слїдуючого дня комісия оглядала 16 домів в ріжних частинах міста, які на случай мобілїзациї були би збірними точками для резервістів. Доми обчислені простором на 12.000 людий. Оглядано також маґістрацкі склади, де є збережені господарскі прилади, кітли і парові кухнї. Здає ся, що комісия не все найшла в ладї, бо тепер видано нові розпорядки. Полїцмайстер видав порученє, щоби ревірові пильно слїдили присутність резервістів. Зачувати, що роблять ся приготовленя до явної мобілїзациї.

Ще цїкавійші вісти приносить „Wiek Nowy“ з Петербурга. Перед тижнем зажадала сибірска дирекция зелїзниць наслїдком розпорядку військових властий величезної скількости ваґонів для перевозу війска. Показало ся, що розпочато мобілїзацию акмолїньского округа на Сибірі. Змобілїзовані полки відсилають до Томска і близких зелїзничих стаций, звідки мають виїхати над нїмецку і австрийску границю. Мобілїзация відбуває ся спокійно і без поспіху. Позамикано всї монопольні склепи і обставлено їх полїциєю і війском, супроти чого жовнїри не допускають ся таких проступків, як то було в часї останної мобілїзациї в часї росийско-японьскої війни.

Рівночасно відбуває ся мобілїзация розкинених у підніжа уральских гір ґуберній: олонецкої, пермскої, оренбурскої, уфімскої і астраханьскої. Напівдике населенє сих ґуберній становлять Татари, Кірґізи, Туркмени з примішкою Москалїв.

Цїлий сей величезний простір краю, що тягне ся від Ледового півн. океану аж до майже горячих околиць полудня, зароїв ся від машеруючого колюмнами війска до збірних точок, щоби на приказ з Петербурга поспішити туди, куди буде треба. В половинї сїчня розпочато вже мобілїзацию Кавказу від міста Ечміянджін, що лежить на пограничу турецкої Арменії. Покликано під оружє Осетинцїв і Кабардинцїв, яких здавила Росия по довгих борбах. Але се здавленє лише позірне. Се населенє творить ще й нинї віддїли, які ограбовують населенє мешкаюче по місточках, заганяють ся до козацких станиць, забирають їм худобу, а звівши кроваву борбу, часто побідну, втїкають в гори, а росийске правительство шле звичайно безхосенно карні віддїли на здогін за ними.

Для спутаня сего населеня поміщено ту численні залоги війска, найбільше в королївства польского. Отже сї полки доповняють тепер місцевим населенєм і висилають над Чорне море. Мобілїзация відбуває ся в той спосіб, що ночию пориває війско мужчину не питаючись о се, чи є він резервістом, чи нї, і всїх придїлює до полків.

Відбуває ся також мобілїзация закаспійского округа. Ту є збірною точкою для війска місто Асхабад. Населенє сего краю становлять супокійні і льояльні Грузини, які самі віддали ся в неволю цареви. Звідси змобілїзовані полки відійдуть через Тифліс до берегів Чорного моря.

Дальше змобілїзовано цїлий округ свобідного війска доньских козаків. Козацкі станицї кишлять житєм, як в давній запорожскій Сїчи. Є се одинокі жовнїри в Росиї, що тїшуть ся воєнними приготовленями. Се їх живло.

— **Від Адмінїстрациї.** Наших довжників, які ще винні за минулий рік, просимо безпроволочно вирівнати залеглу передплату, бо инакше при печатаню адресових карток на сей рік пропустимо їх адреси.

НОВИНКИ.

— **Календар.** В суботу: руско-кат.: Никифора; римо-кат.: Петра. — В недїлю: руско-кат.: Халампія; римо-кат.: Дамяна.

— **З нинїшним числом** починаємо печатати II. часть Споминів з житя п. Ол. Барвіньского, котра обіймати ме часи єго дїяльности в Тернополї і на Подїлю (1871 до 1888. р.). Наші читачі найдуть там неодну або невідому або забуту сторінку нашого народного житя і розвитку.

— **Санїтарна поготова в Австриї.** В лїкарскім товаристві у Віднї виголосив вчера звісний хірурґ проф. Гогенеґ виклад про санїтарну поготову в австро-угорскій армії. Проф. Гогенеґ виказав, що на случай великої війни на Австрию треба числити що найменше 100.000 ранених, з чого менше більше 60.000 припаде на Австрию, а 40.000 на Угорщину. Шпиталї австрийского Червоного Хреста мають місце для 10.000 людий. Отже треба для самої австрийскої армії постарати ся о полеві шпиталї. Окрім того нема достаточного числа санїтарного персоналу. Тому треба єго конечно як найскорше виобразувати. Проф. Гогенеґ признав, що женщини можуть в сїм напрямі віддати величезні прислуги, однак не так великі, як загально догадувано ся. Мимо того треба в як найкоротшім часї виобразувати відповідно около 25 000 женщин до санїтарної служби ві всїх австрийских краях. Проф. Гогенеґ заявив, що завів курси для студентів, не обовязаних до військової служби щоби могли бути помічними на случай війни. Бесїдник звернув також увагу, що майже всї балканьскі держави спроваджували з Австриї заосмотряючі середники від початку війни. Наслїдком сего австрийскі припаси сих средств зовсїм вичерпали ся. Тому треба їх доповнити. В дискусиї, яка опісля вивязала ся, заявив штабовий лїкар др. Штайнер, що військова управа поробила зі своєї сторони всї приготовленя в справі приміщеня ранених.

— **Апетити на „Подъяремную Русь“.** В салї петербурскої думи відбуло ся засїданє „Галицко-русскаго Благотворительнаго Общества“. Присутних було поверх 1.000 осіб. Серед них находили ся посли до думи, суспільні дїячі і представники товариств. Бесїди виголосили: волиньский архієпископ Антонїй, який говорив про православє і унїю в Галичинї, ґр. Бобрінский про росийске национальне відродженє на Руси, що „стогне під польско-австрийским ярмом“ а др. Верґун характеризував национальний „росийский“ рух в Галичинї. По бесїдї Верґуна на домаганє публики трикратно відспівано: „Боже царя храні!“ В салї засїдань панувало велике одушевленє. Бесїдників горячо оплескувано.

— **Евхаристийний конґрес духовеньства.** Вчера зібрав ся в Празї в монастирі Страхов Евхаристийний конґрес духовеньства, розпочатий промовою кардинала Скрбенского. Окрім епископів з Будїйовиць, Садової і Лїтомириць бере в нїм участь 200 церковних достойників з Чехії і Моравії.

— **106 лїтна сьвященича вдовиця.** В понедїлок, 17. с. м. померла в Перемишлї в 106, роцї житя Антонїна з Вишневских Чайківска, вдовиця по парохови в Корманичах під Перемишлем. Покійна уродила ся в 1807. роцї в сьвященичім домі в Вертїлках під Бродами.

— **Роздача підмог з фонду А. Бончевского.** На засїданю видїлу Наукового Тов-а ім. Шевченка у Львові, що відбуло ся дня 13. лютня 1913, надано зворотні підмоги з фонду А. Бончевского отсим студентам: 1) Андрієви Дутчакови, студ. фільософії у Львові 200 К, Мик. Сисакови, студ. медицини у Віднї 200 К і Василеви Семцеви, студ. фільософії у Львові 200 К.

— **Надзвичайні додатки для офіцирів.** „Die Zeit“ доносить, що офіцири тих корпусів, в яких пороблено надзвичайні зарядженя, одержали додатки по 100 К на виеквіпованє.

— **Страшний випадок з оружем.** В станицї кінної жандармериї в Стоянові лучив ся випадок, якого жертвою впав капраль жандармериї, Домбровский. Іменно коли Домбровский сидїв при столї і писав звіт, командант ста-

ниці оглядав новий автоматичний пістолет, а коли хотів его виладувати, пістолет вистрілив Куля влучила Домбровского прямо в уста і вилетіла через плечі. Пострілений зараз помер. Проти команданта, який хотів відобрати собі житє, заряджено слідство за необережне обходженє з оружєм і віддано его до ґарнізонової вязниці.

— **Відгомін крадіжи в львівских зелізничих складах.** З причини покінченя слідства в справі спроневірень в львівских зелізничих складах увільнено вчера зі слідчого арешту б. начальника складів, Чарножиньского за кавциєю 3.000 К, б. начальника двірця в Сянках, Горшовского без кавциї, а маґазинера Вальнера за кавциєю 500 К. Також мали увільнити Блюма за кавциєю 5.000 К, але на вість, що Блюм хоче утічи, підвисшено кавцию до висоти 20.000 К, яких він доси не зложив. Розправа проти Чарножиньского і тов. відбуде ся коло червця. Тепер відіслано акти до прокураториї, яка задержить їх около 3 місяці.

— **Фантазиї про відбудову Польщі od morza do morza.** За приміром ґазетярских політиків що до поділу Балкану, позволив собі якийсь Фердинанд Варбурґ пофантазувати також на тему відбудови давної Польщі і обдарував тою статею „Grazer Tagblatt". Статя має заголовок: „Відбудова польского королівства". Автор є тої гадки, що коли би вибухла війна і Австро-Угорщина побідила, була би неминучою також і без поперття Австриї — ворохобня в Конґресівці, отже відбудованє Польщі є не лише можливе, але й імовірне. Нагородою побідника мусіло би бути здобутє Конґресівки і край сей разом з Галичиною і Буковиною зілляв би ся в польске королівство. Мимо сего, що тепер народно-демократичне сторонництво, настроєне републиканьско, є в Польщі найбільше могучим і найчисленнійшим — могла би польска держава воскреснути лише під старою, могучою і католицкою династиєю. Вибір не був би трудний — одиноко могла би входити поважно в рахубу Габсбурско-Льотариньска династия. При окликаню польскої републики, як би се відповідало бажаням народно-демократичного (всепольского) сторонництва, суперництво копиці кандидатів на предсідника републики було би нерозумним і пригадувало би на упадок Польщі, а про такий нерозум Поляків, які вже стали ся (?) практичними, не можна посудити. Се, що Австро-Угорщина втратила би зі своїми 13 спорячими народами на просторі, придбала би на розширеню могучости монархії.

Які наслідки мало би відбудованє Польщі під скиптром Габсбурґів для Німців в Австриї і в цісарстві? На се відповідає автор так: Найскорший хосен, який мали би австрийскі Німці, був би такий: 1) Відпало би з державної ради 120 послів Галичини і Буковини так, що в послідовности стало би 232 німецких послів проти не 257, але лише 137 словяньских послів — а по прилуці Дальмациї до Боснї і Герцоґовини вже лише 126. 2) Був би на довший час побитий російский панславізм, Чехи і полудневі Славяни втратили би свою головну підпору, що вийшло би на добро німецкому загалови. 3) Новозаложене, в висше згаданих границях, польске королівство, стало би валом межи Росиєю з одної, а Австро-Угорщиною і Німеччиною з другої сторони.

Варбурґ заявляє дальше, що відбудова польскої держави мала би кромі згаданого хісна для Німеччини також і відємні сторони. Покликує ся на публіциста Макса Бутлєра, який заявляє в одній зі своїх праць, що „Поляки стремлять до привернення границь, які їх королівство колинебудь, хоча би навіть якийсь лише час, мало, а отже границь від Балтийского до Чорного моря, від Одри до Дніпра і кожду меншу уступку уважали би за недостаточну". Дітріх Шефер заявляє в своїм творі „Німецкі язикові границї і спори", що німецка держава могла би єствувати радше без Альзациї і Льотаринґії і північного Шлеска, чим без познаньского князівства, західних Прус і Горішного Шлеска. Другою відємною стороною відбудованя Польщі уважає автор статї традицийну солїдарність Польщі з римско-католицкою релїґією і з римским папством."

— **Випадки і катастрофи.** З Соснівця доносять, що онодї згорів в фабрицї Фіцнера і Ґампера в Сільцях склад будівляних материялів. — Онодї вечером лучила ся в берлїньскій Жвірівцї, недалеко Душник, самоходова катастрофа. Згинув шофер, а два купцї тяжко потовкли ся. — В Петербурзї знищив онодї огонь збудовану з дерева славну Троіцку катедру, оден з найцїннійших памятників будови з часів Петра І. Находили ся в нїй богаті і цїнні збірки церковних річий; деякі з них були дїлом царя Петра. Всї удало ся виратувати. — В Токіо вибух вчера в середині міста огонь; жертвою огня впало коло 1.500 домів; згоріло много шкіл; 10.000 людий лишило ся без криші.

— **Банкроцтва.** З причини тяжких теперішних фінансових відносин упадає много фірм. Майже кождого дня банкротують і то навіть більші фірми. Онодї дозволив краєвий цивільний суд у Львові на отворенє конкурсу: до майна Арона Ґутмана, власника „Познаньского готеля" і каварнї у Львові при ул. Городецкій ч. 69., до майна Самуіла і Хуни Тенебавмів, державця дібр в Кривицї, до майна фірми І. Новак і Р. Вайт, склад полотна і біля у Львові і до майна фірми С. Гальперн і С-ка у Львові.

— **Знесенє закона про Єзуїтів.** Німецкий парлямент радив вчера над внеском католицких сторонництв (центру), який домагав ся знесеня закона про Єзуїтів з року 1872, після якого Єзуїтам не вільно було поселювати ся в Німеччинї. Сей внесок ухвалено ві всїх читанях голосами католицких сторонництв, социялїстів, Поляків і Альзатцїв. Отже німецкі социялїсти — розумнїйші дещо від наших — станули в обороні Єзуїтів, яким варварский закон, немовби яким злочинцям заборонював дїлати в Німеччинї.

— **Жертви готівкою** не звільняють нїкого від обовязку жаданя купонів У. Т. П. і уживаня товарів з маркою У. Т. П.

— **Самоходові опришки в Москві.** Полїция в Москві виловила онодї небезпечну ватагу самоходових опришків. Складала ся она з 3 осіб, які взяли собі взорець з париских опришків. Їдучи самоходами допустили ся они в Москві понад 100 злочинів, в тім кілька убийств. Они убили і ограбили кількох наколесників, украли княгинї Ерістон родинні дорогоцїнности вартости 1 мілїона карбованцїв, ограбили вілю мілїонера Прохорова, убили кількох полїциянтів і знищили 6 самоходів Арештовані признали ся вже до 50 злочинів. Заряджено середники в цїли виловленя прочої части сеї ватаги, яка недавно ограбила кілька складів, розбивши вперед зелїзні каси.

Оповістки.

— **З нинїшним числом** розсилаємо додаток (2 картки) „Кр. Союза господарско-торговельних Спілок" у Львові в справі запомогової акциї при закупнї насїня.

— **Загальні Збори філії Тов-а „Просьвіта" в Самборі** відбудуть ся в салї „Рускої Бесїди" в понедїлок дня 24. лютня о год. $1^1/_2$ по пол. з порядком дневним: 1) Отворенє зборів головою філії. 2) Реферат п. В. Бережаньского „Про зміну статута Тов. „Просьвіта". 3) Звіт уступаючого Видїлу з дїяльности. 4) Вибір нового Видїлу і провірної комісиї. 5) Реферат п. О. Ріпецкого „Про Тов. Відродженє". 6) Внесеня членів і запити. — За Видїл: *Др. Стахура. О. Ріпецкий.*

— **З Черновець.** Тов-о „Міщаньский хор" в Чернівцях уладжує дня 8. марця с. р. в салї „Німецкого Дому" концерт в честь трох ґенїїв України: Тараса Шевченка, Юрія Федьковича і Миколи Лисенка.

— **З Тернополя.** В міскій салї відбуде ся в суботу дня 22. с. м. о 7. год. вечером відчит проф. Ів. Боберского зі Львова на тему „Одиниця а нарід".

— **З Коломиї.** Тов. „Родина" подає отсим до відома, що заповіджені на 22. лютня вечерницї з танцями не відбудуть ся; за те відбудуть ся дня 1. марця (в суботу перед недїлею мясопустною). Запрошеня розсилають ся, а єслиб хто через похибку не одержав, зволить звернути ся до видїлу. — За видїл: *І. Курилович*, голова. *І. Демчук*, писар.

— **З Чорткова** присилають нам до поміщеня отсю оповістку: Спішіть до Чорткова на вечерницї, які відбудуть ся дня 1. марця. Забава заповідає ся дуже гарно, а то ще тим більше, що вечерницї відбудуть ся в величавій салї п. Вайсмана. Богато заохоти буде додавати також вельми величава декорация в чисто гуцульскім стилю, електричне осьвітленє і добірна музика. Хто не дістав запрошеня, зволить звернути ся на адресу: Мирослав Дзерович, ст. прав, Чортків.

— **Нова телефонїчна стация.** З днем 22. с. м. віддадуть до прилюдного ужитку осередну телефонїчну стацию, з обмеженою дневною службою в Товмачі.

— **З Долини.** Тіснїйший Комітет ґімназиї в Долинї уладжує довірочні збори в комнатах ґімназиї в дни 1. марця с. р. о годинї 12. в полудне з отсим порядком дневним: 1. Отворенє зборів. 2. Відчитанє протоколу з попередних зборів. 3. Звіт з дїяльности комітету: а) звіт дирекциї з веденя ґімназиї, б) звіт касовий і прелїмінар на будуче, в) звіт з дїяльности комітету. 4. Орґанїзация збираня жертв на ґімназию. 5. Будова ґімназияльного дому. 6. Реорґанїзация комітету. 7. Внесеня та запити. — З огляду на велику вагу справ, котрі вимагають безусловно конечного співдїланя цїлої суспільности, інтелїґенциї і селяньства, а від котрих користної полагоди зависима є судьба цїлої институциї, комітет просить о як найчисленнїйшу участь всїх, кому справа вихованя наших дїтий дорога. Комітет запрошує рівночасно послів парляментарних, і заявляє, що відповідальність за справу складає з себе на руки цїлої суспільности. — За Комітет: *Др. Михайло Пачовский, о. Т. Величковский, Е. Коляджин.*

Всячина.

— **Спалили на костирі.** В місцевинї Гдусон, в державі Місісіпі, убили недавно два мурини білу женщину, при чім передтим допустили ся на нїй насильства. За утїкаючими злочинцями пустив ся розлючений гурт; в погонї одного убили, а другого мурина зловили і поставили на уложенім в однїй хвилї костирі. Жертву свою обляли смолою, почім сестра убитої власноручно підпалила костир, на якім згорів мурин серед страшних мук.

— **Гумор на війнї.** Підчас розєму, в ожиданю нової війни, занимала ся союзна сербско-болгарска армія для розривки видаванєм гумористичних часописий. І так в Чорлю виходила болгарска гумористична часопись під турецким наголовком „Зор заман" (Тяжкі хвилї). В адриянопільских насипах видавали сербскі офіцири гумор. часопись п. н. „Мутна Маріца", „орґан мріючих на адриянопіль. становищах". Редакция, адмінїстрация і печатня сеї часописи містила ся в будцї, призначеній для сторожі на великім мостї над рікою Маріцою. Дневник сей видавано головно в цїли полєміки з „Кадельківйским Голосом". Печатано в нїм ріжні розпити, начерки здобутя Адриянополя, вісти з кухонного житя в насипах, полєміки, гру в карти і ин. Часопись ся тїшила ся великим числом передплатників.

— **Хитрі злодії.** На надзвичайний помисл впали онодї два злочинцї в Кракові. Не могучи в білий день вкрасти черевиків, взяли ся ось на який спосіб: Оден з них порядно одягнений пішов до складу виберати черевики. Нїби щоби випробувати, затягнув черевики на ноги і почав торгувати ся. Нечайно впав до складу другий злодій і вдарив купуючого по лици. За ним кинув ся перший злочинець і заки купець зориєнтував ся, пропали оба „гостї" без слїду.

— **Мінїстер-цинїк.** Сими днями помер в Римі сенатор Петро Баччелї, довголїтний посол міста Кремони, який кількакратно був мінїстром скарбу. Баччелї був протягом довгих лїт своєї полїтичної дїяльности улюбленим предметом добродушних насьмішок італїйских журналїстів і карикатуристів; на зовнї являв ся Баччені типовим цинїком. Він до тої степени не звертав уваги на свою поверховність, що який небудь полїциянт не лякав ся его арештувати на улицї, як бездомного бродягу. Кудлата, нїколи нечесана голова, запущена, на всї сторони розхрістана борода, колись білява, але з роками пестра нагортка немов мішок, війшла в пословицю, ледво держучі ся на ногах сподні, які кінчили ся на долинї „струмплями", брудна сорочка, що вічно вилазила єму з під блюзки, якій все не доставало кількох ґузиків, а до того немиті руки з запущеними нїгтями і брудне, сїре лице, з яким може й нїколи не стрічала ся вода і мило — ось зовнїшний вигляд сего ориґінала. Якось раз в лїтї 1898. року Баччелї зробив сензацию. Запрошений ґенералом Пеллом до нового кабінету, появив ся Баччелї в палатї в чорнім одязї. Ся неочікувана метаформоза так вплинула на послів і публику, що грім оплесків стрінув нового мінїстра фінансів. Однак на другий день взяв на себе мінїстер свій давний одяг і приодягав ся трохи лїпше лише в недїлю, коли їздив до короля з рефератом.

— **Анґлїйскі дивацтва.** В Льондонї зачинають тепер ходити женщини рачки. Є се найновійша основа ґіґієни в цїли задержаня молодечої сьвіжости. Мешкає в Льондонї оден лїкар, який розповсюднює сю методу, запевняючи, що ходженє рачки улекшує правильне травленє. Перший прохід в сїй нелюдскій поставі зачинає ся зараз рано перед снїданєм, а другий по обідї. Деякі з льондоньских женщин довели сю нову систему до майстерства — при чім повзають через пів години безнастанно. Уважають головно на се, щоби в сїм нестетичнім положеню не підглянув їх нїхто з мужчин. Найлучше проходжують ся в товаристві товаришок і в сей спосіб модернїзують они ранїшні відвідини сусїдок. Деякі женщини, вихісновують се нове лїченє в сей спосіб, що рівночасно фротерують долівку.

Олександер Барвіньский.

Спомини з мого житя.

Друга часть.

Переднє слово до II-ої частини.

»*Dulcis est recordatio praeteritorum*«.

Отсим починаю печатанє дальшої, другої частини споминів з мого житя. Хоч мало що не половина столїтя добігає з того часу, до котрого відносять ся обговорені тут події, однак менї здає ся, неначеб передомною розвернула ся книга сеї давної минувшини і я в нїй читаю отсї спомини. Перед моїми очима встають, неначе живі, давно померші постати, згадані в тих споминах, і менї здає ся, неначеб я вчера або ще так недавно розмовляв з ними про всякі подробицї. І з тими постатями пересуває ся у моїй тямцї все тогочасне житє, котрого і я був учасником, і мило менї глянути на сї оживлені в моїй тямцї картини, на ту частину нашої народної бувальщини, мило згадувати події давно минувших днів.

Однак до сего милого і відрадного чувства, що менї довелось не „гнилою колодою по сьвіту валятись", мішають ся сумні почуваня і згадки пережитих важких пригод і нещасть і жаль, що богато ще не повелось зробити, що не одно ще вимагає довершеня і з тим виринає непевність, чи буде менї суджено все те передати грядучим поколїням до оцїнки, а теперішним для поясненя не одної ще темної і невідомої а тому нераз невідповідно оцїнюваної сторінки нашого народного житя. Се Божа воля, і покладаючись на Божу волю, держу в руках сей клубочок минулих подій, котрі справдї снують ся так, неначеб они були намотані і написані. Тимто передаю дальшу частину споминів з мого житя нашій суспільности в надії, що они неодним причинять ся до поясненя нашого житя і наших відносин.

Перша моя лична стріча з П. Кулїшем.

В цьвітню 1869 р. звернув ся я до д. Лисенка, що проживав тодї на музичних студиях у Липску, з просьбою о поміч в спорудженю Рускої Читанки для висших ґімназийних кляс (гл. Спомини Ч. І, стор. 157, 169). Сею дорогою війшов я в переписку з П. Кулїшем, що проживав тодї в Празї (займав ся перекладом сьв. Письма), і з того часу ми почали листувати ся. Головним предметом сеї переписки були ради і поради що до вибору і укладу творів з укр. рус. письменьства в Рускій Читанцї (гл. Спом. Ч. І, стор. 175 і сл.). На основі тих указок (стор. 175—210) впорядкував я і доповнив вибрані виїмки з укр. руск. народної словесности і з творів українських, галицких і буковиньских письменників. Однак хоч П. Кулїш подав у своїх листах до мене стілько цїнних і влучних замітох про наше письменьство, всеж таки горячо бажав я, лично пізнати того, що тодї кермував українським рухом, а також галицким Русинам пособляв в народнім і письменьскім розвитку. Я і мої братї бажали в личній стрічі і розмові з уст сего провідника українства почути те, чого не можна висловити листами, одушевити ся до народної роботи, одержати з уст найвизначнїйшого провідника України-Руси указки про основи і напрями народної роботи. Отсї бажаня висловлював я в листах писаних до П. Кулїша в Прагу і наше бажанє не остало без успіху. Склало ся так,

що намісць вертати з Праги через Варшаву на хутір Мотронівку, випало Кулїшеви їхати домів на Броди. Тимто закликав він мене спершу приїхати у Перемишль, а відтак у Золочів, але наостанку рішив ся їхати на Підволочиска. (Зелїзниця йшла тодї ще тілько до Золочева). По дорозї задержав ся Кулїш у Тернополї і наспів там на сам ярмарок сьв. Анни 26. липця. Під сю пору були всї заїздні доми так переповнені, що він не найшов нї одної комнати, деб можна було переночувати і всю ніч просидїв у касинї.

Дня 27. липця вибрав ся Кулїш з Тернополя і наспів досьвіта до Шляхтинець в таку пору, коли я і мої брати, Осип і Володимир, ще спали, а тілько родичі наші поралисъ уже коло господарства. Жидок, що привіз Кулїша до Шляхтинець, заїхав до корчми, що стоїть там ще й сегодня понизше приходства при дорозї. Моторошно зробилось Кулїшеви в такім заїздї і звідтам написав карточку до мене, з просьбою, щоб єго звідтам визволити (гл. Спом. I. ст. 212 X.). Отець мій, діставши сю картку, розбудив мене, а одягнувшись чим скорше, поспішив я до дорогого і так горячо вижиданого гостя. Однак не застав уже єго в корчмі, бо він тимчасом переніс ся через дорогу до сусїдного господаря Павла Кисїля. Сей відступив єму сьвітлицю і тут повитав я сердешно Кулїша, що забиравсь обмитись з подорожного пороху та передягнутись. Але я забрав єго звідсїль на приходство, де тимчасом схопились із спу мої брати і так уже вся наша семя могла повитати рідкого гостя на приходстві. Ми примістили гостя в окремій комнатї за сьвітлицею, з вікном зверненим до саду і виглядом на кількасотлїтний кріслатий ясень (перед кількома роками на превеликий жаль — зрубаний) а зпоза саду розкривав ся вигляд на ставок з туркотливим млином і на громаду старезних сосон за ставом на пригірку (також уже на жаль вирубаних). Ми просили гостя, щоб відпочав тут після безсонної ночи і трудної подорожи, однак опинившись серед такої сїльскої ідилї, не схотїв Кулїш теряти часу на відпочинок а відсьвіжившись троха, вийшов під каштани перед хатою, що широко розложили свої віти, поспускавши їх до самої землї (тепер сї два каштани також здорово підчімхані). Тут засїв Кулїш побіч мого вітця посеред нас трох, а за снїданєм, котре Мама зараз подала, розвелась сердешна і широка гутірка.

Кулїш очарував нас усїх зараз на перший погляд. Тодї як раз добігало єму 50 лїт житя. Єго красива більш як середного росту стать, все троха похилена, очивидно під впливом письменьскої працї, єго миле, принадне лице з високим чолом, бистрим зором і легко звисаючим козацким вусом, єго милозвучна, сердешна, тепла і привітлива мова здобули відразу для него всї наші серця, ми почули ся собі вовсїм рідними.

Кулїш оповів, як то він, не найшовши в Тернополї в нїякім заїздї комнатки для нічлїгу, був приневолений цїлу ніч просидїти в касинї, що тодї було в домі Пунчерта (над колишньою книгарнею Чіллїка) і приглядатись польским панам-„картьожникам“, як они проґривали в газардову гру своє майно подібно, як се бувало в Київі „на контрактах“. „У нас кажуть „картярі“, замітив я, а Кулїш, витягнувши записник, сказав: „Ось, бачте, яке гарне слово!“ і записав собі. Відтак почав розмову таки зараз про страшну корчму, до котрої завіз єго тернопільский жидок і натякнув, що она нагадує єму стару корчму з Міцкевичевого „Пана Тадея“. Порівнанє було таке влучне, що годить ся тут пригадати сю частину з Міцкевичевого твору на спомин, що перед 44-ма роками і наш великий письменник попав у таку корчму.

„Karczma z przodu jak korab, z tyłu jak świą-
[tynia:
Korab, istna Noego czworogranna skrzynia,
Znany dziś pod prostackiem nazwiskiem sto-
[doły;
Tam różne są zwierzęta, konie, krowy, woły,
Kozy brodate; w górze zaś ptastwa gromady
I płazów choć po parze, są też i owady.
Część tylna nakształt dziwnej świątyni sta-
[wiona
Przypomina z pozoru ów gmach Salomona,
Który pierwsi, ćwiczeni w budowań rzemieśle,
Hiramscy na Syonie wystawili cieśle.
Żydzi go naśladują dotąd we swych szkołach
A szkół rysunek widny w karczmach i sto-
[dołach.
Dach z dranic i ze słomy, spiczasty, zadarty,
Pogięty jako kołpak żydowski podarty.
Ze szczytu wytryskują krużganku krawędzie,
Oparte na drewnianym licznych kolumn rzę-
[dzie.
Kolumny, co jest wielkie architektów dziwo,
Trwałe, chociaż wpół zgniłe i stawione krzywo,
Jako w wieży pizańskiej, nie podług modelów
Greckich, bo są bez podstaw i bez kapitelów.
Nad kolumnami biegną wpółokrągłe łuki.
Także z drzewa, gotyckiej naśladowstwo
[sztuki.
Z wierzchu ozdoby sztuczne, nie rylcem, nie
[dłutem,
Ale zręcznie ciesielskim wyrzezane skłutem,
Krzywe jak szabasowych ramiona świeczni-
[ków;
Na końcu wiszą gałki, coś nakształt guzików,
Które Żydzi, modląc się, na łbach zawieszają
I które po swojemu cyces nazywają.
Słowem zdaleka karczma, chwiejąca się,
[krzywa,
Podobna jest do Żyda, gdy się modląc kiwa:
Dach jak czapka, jak broda strzecha rozstrzę-
[śniona,
Ściany dymne i brudne jak czarna opona,
A z przodu rzeźba sterczy, jak cyces na
[czole.“

(IV. книга).

Посьнїдавши і погуторивши з нами і з родичами нашими, забажав Кулїш переглянути приготовлену мною рукопись Читанки. Родичі пішли до господарства, а я з Кулїшем до єго комнати і там подав я єму свою роботу. Була се здоровенна скирта паперу, обчислена на 80 печатних листів, до вибору, записаного виїмками з устної словесности народної, з українських, галицких і буковиньских письменників, з поглядом на устну словесність і з житєписями письменників на основі Кулїшевого накидку (напечатаного в цїлости доперва 1912 року в „Руслані“ в чч. 3—8, бо в Читанцї подано єго із значними пропусками) і єго заміток поданих в єго листах (Спом. ч. I.). До обіду переглянув Кулїш більшу частину рукописи, велїв собі не одно прочитати, робив до того замітки і продиктував ще деякі доповненя або поправки до житєписий письменників.

(Дальше буде).

Телеґрами

з дня 21. лютня.

Відень. (ТКБ). На вчерашнім засїданю скарбової комісиї покінчено дискусию над справою вгляданя в торговельні книги і принято внески п. Лїхта за вгляданєм в книги.

Відень. Після інформаций „N. fr. Presse“ найблизше засїданє державної ради мало би відбути ся дня 4. марця. Палата послів мала би до розпорядку ледви 10 днїв, бо 15. марця зачинають ся сьвяточні фериї. Конференция предсїдників клюбів порішить, чи в тій короткій сесиї треба розпочинати наради над малим скарбовим пляном, чи також відложити II. читанє сего пляну аж на посьвяточний час.

Будапешт. Військовий заряд замовив в угорскім товаристві будови лїтаків 15 моноплянів Етріха.

Париж. (ТКБ). На вчерашній радї мінїстрів повідомив мінїстер заграничних справ, що цар згодив ся на іменованє Делькасе французким амбасадором в Петербурзї.

Париж. Іменованє Делькасе амбасадором в Петербурзї лучать тут з деякими військовими і скарбовими плянами Франциї і Росиї на випадок европейскої заверухи. (Делькасе є звісним ворогом Нїмеччини і мало що не викликав французко-нїмецкої війни).

Париж. (ТКБ). Вчера приняв предс. Поанкаре дипльоматичне тїло.

Мексик. (ТКБ). Конґрес зібрав ся на надзвичайне засїданє і вибрав тимчасовим предсїдником Гурета. Викрито кілька заговорів. Арештовано ґенерала Роміра. Не є ще певним, чи Мадеро буде засуджений на прогнанє, чи також буде задержаний, бо роблять єго відвічальним за смерть ґен. Ріаерда, а Гурет обжаловує єго о два замахи на єго особу.

„ДОСТАВА“

Стов. зареєстр. з обмеж. (дворазовою) порукою.

Дирекция: Львів, ул. Домінїканьска 11.
Склади: **Львів**, ул. Руска 20.
Станїславів, ул. Смольки 1.
Перемишль, Ринок 26.

Поручає свої богато заосмотрені склади усяких **церковних річий**. Приймає усякі **направи, золоченя і переплети**.

Достарчає **дзвонів** готових і після замовлень та стрійних дзвіночків.

Поручає церковних **малярів, різьбарів, золотарів і підприємців** будови і направи. Продає церковне і столове **білє** та **срібло**, правдиве, хіньске і альпаку. Виготовлює хоругви і прапори для „Соколів“ і Чит. „Просьвіти“.

Церквам-Членам дає 2% додаткового опусту при закупнї.

Кожда **Церква**, кождий **Русин** повинен стати **членом** „Достави“.

Удїл 20 К, платний також ратами; вписове 1 К; дивіденда за 1912 р. 7%.

Часть зиску роздїлює „Достава“ на церковні і народні цїли.

Хто купує в „Доставі“ купує у себе; збільшує народне майно, попирає рідний промисл.

Інформаций удїлює дирекция, ул. Домінїканьска 11; на жаданє висилає цїнники. 484(26)

Брошуру:

Йосиф II. чи Ян Казимир?“

(з нагоди сьвяткованя мнимої 250-лїтної річниці єстеованя Львівского Унїверситету).

можна набути в Адмінїстрациї „Руслана“ і в книгарнї Наук. Тов. ім. Шевченка у Львові по 30 сот. за примірник.

Поручаємо книжку: *О. Стефан Білиньский* **„Материялїстичний сьвітогляд в кругах шкільної молодежи, єго причини і наслїдки“.**

Цїна 50 сот. (почтова оплата 5 сот.) Набувати можна в книгарнї Наук. Тов-а ім. Шевченка у Львові, Ринок 10, або у автора, катехита ґімназиї в Жовкві.

Чистий дохід на „Ювілейну Захоронку ім. о. Маркіяна Шашкевича в Яворові“.

КІНО „КОПЕРНІК“

Sans-Rival

ул. Коперника ч. 9 у Львові.

Представленя відбувають ся щоденно від год. 4 до 11. В недїлї і сьвята від 3 до 11.

— — **Добірна програма.** — —

489

!!! Купуйте !!!

одобрений Радою шкільною краєвою і виданий накладом „Видавництва Чина св. Василия В.“ в Жовкві підручник

д-ра Богдана Барвіньского п. з. *„Оповіданя з рідної історії“.*

Підручник обнимає 190 сторін тексту XXXVI сторін ілюстраций (числом 53) на кредовім папері і 2 мапки. В гарній полотняній оправі коштує всего **2 К 20 с.**

Сей підручник є першим підручником рідної історії для руских середних шкіл і дає шкільній молодежи в первеповний образ нашої бувальщини. Писаний так, що надає ся не лише для учеників I. кляси середних шкіл, але при недостачі иншого підручника й для учеників висших кляс, для руских видїлових шкіл, для семінарий і лїцеїв та до кваліфікацийних іспитів на народних і видїлових учителїв.

Надає ся він до науки в дївочих та хлопячих бурсах і институтах, а ізза своєї приступности також для наших **читалень**, для **селян і міщан**. З хісном може повчити ся з него нашої історії й **кождий осьвічений Русин**, що не має часу розчитувати ся в обемистих книжках.

У Львові набувати можна в Книгарнї „Наук. Товариства ім. Шевченка“, Ринок 10

Рух зелїзничих поїздів

обовязуючий з днем 1. мая 1912 р. після часу середно-европейского.

Замітка. Поїзди поспішні означені грубим друком. Години нічні від 6.00 вечером до 5.56 рано означені підчеркненєм чисел мінутових.

Відїзд зі Львова

з головного двірця:

До Кракова: **12·35**, 3·40, **8·22**, 8·35, **2·05**§), **2·45**, 3·45*), 5·46†), 6·05, **7·00**, 7·30, 11·10.
*) до Ряшева. §) від 15/5 до 30/9 включно що дня. †) до Мшани.

До Підволочиск: 6·10, 10·35, **§2·16**, **2·27**, 2·50†, 8·40, 11·13.
†) до Красного. §) від 15/5 до 30/9 включно що дня.

До Черновець: **2·50**, 6·10, **9·15**, 9·37, **2·25**, 3·05*), 6·28†), 7·58*), 11·00.
*) до Станїславова. †, до Коломиї. *) до Ходорова кождого попередного дня перед недїлею і сьвятом.

До Стрия: 6·00, 7·30, 10·02 §), 1·45, 6·50, 11·25.
§) Від 16/6 до 8/9 включно лише в недїлю і рим.-кат сьвята.

До Самбора: 6·58, 9·05, 3·50, 10·56.

До Сокаля: 7·35, 2·21, 8·00, 11·35 *)
*) до Рави рускої (лише в недїлї).

До Яворова: 8·40, 5·45.

До Підгаєць: 5·55, 4·53.

До Стоянова: 7·55, 6·00.

з двірця „Львів-Підзамче“:

До Підволочиск: 6·25, 10·55, **2·29** *), **2·42**, 3·07 †), 9.01, 11·30.
†) до Красного. *) від 15/5 до 30/9 включно що дня.

До Підгаєць: 6·09, 1·21 *), 5·15, 10·40 §).
*) лише до Винник. §) до Винник лише в суботу і недїлю.

До Стоянова: 8·12, 6·17.

з двірця „Львів-Личаків“:

До Підгаєць: 6·28, 1·40 *), 5·36, 10·59 §).
*) лише до Винник. §) до Винник лише в суботу і недїлю.

Приїзд до Львова

на головний дворець:

З Кракова: **2·22**, 5·45, 7·25, **8·50**, 1·10 10·05, **1·30**, **2·00**§), 5·40, 7·25†), **8·25**, 9·50
*) з Тарнова, §) від 15/5 до 30/9 включно щодня, †) з Мшани 15/6 до 30/9 включно щодня.

З Підволочиск: 7·20, 11·30 1·50 §), **2·15**, 305. 10·30, 10·48†)
†) з Красного, §) р до 30/9 включно щодня.

З Черновець: **12·05**, 5·15 §), 5·45 †), 740, 10·25 *), **1·55**, 5·52, **6·26**, 9·31
*) зі Станїславова, †) з Коломиї, §) з Ходорова кождого слїдуючого дня по недїли і сьвятї.

Зі Стрия: 7·28, 11·40, 4·25, 6·45, 10·19 §. 11·00
§) від 16/6 до 8/9 включно лише в недїлї і римо-кат. сьвята.

З Самбора: 7·50, 9·55, 2·10, 8·30

Зі Сокаля: 7·10, 1·25, 7·57

З Яворова: 8·12, 4·20

З Підгаєць: 11·10, 10·20

Зі Стоянова: 10·01, 6·30

на дворець „Львів-Підзамче“:

З Підволочиск: 7·01, 11·11 **1·36***), **2·00**, 5·10 10·12, 10·31†)
†) з Красного, *) від 15·5 до 30·9 включно щодня.

З Підгаєць: 7·26*) 10·49, 6·29*) 10·01, 12·00§)
*) з Винник, §) з Винник лише в суботу і недїлю.

Зі Стоянова: 9·21, 6·11

на дворець „Львів-Личаків“:

З Підгаєць: 7·08*), 10·31, 6·11*), 9·41, 11·43§)
*) з Винник, §) з Винник в суботу і не

Поїзд поспішний зі Львова до Підволочиск відїздить о год. 2 мін. 16 по полудни з перону 2, Нр. сходів II.

Поїзд особовий зі Львова до Красного відїздить о год. 2 мін. 50 по полудни із західного тору перону 4 Нр. сходів IV.

Поїзд особовий зі Львова до Станїславова відходить о годинї 2. мін. 35 по полудни з перону 3 Нр. сходів III.

Льокальні поїзди.

з головного двірця:

До Брухович: що дня: 6·02,

на головний дворець:

З Брухович: що дня 6·55.

Видає і відповідає за редакцию **Семен Ґорук.**

З друкарнї В. А. Шийковского у Львові.